



Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 30 юни 2023 г.
(OR. en)

11159/23

ECOFIN 683
UEM 217
SOC 508
EMPL 359
COMPET 703
ENV 782
EDUC 295
RECH 327
ENER 418
JAI 930
GENDER 159
ANTIDISCRIM 153
JEUN 197
SAN 434

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
№ предх. док.:	9853/1/23 REV 1
№ док. Ком.:	COM(2023) 627 final
Относно:	ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно националната програма за реформи на Швеция за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Швеция за 2023 г.

Приложено се изпраща на делегациите посоченият по-горе проект за препоръка на Съвета, обсъден от Съвета и Европейския съвет, въз основа на предложението на Комисията COM(2023) 627 final.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от ...

относно националната програма за реформи на Швеция за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Швеция за 2023 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики¹, и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси², и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

¹ ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

² ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25.

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

- (1) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета³, с който бе създаден Механизмът за възстановяване и устойчивост („Механизмът“), влезе в сила на 19 февруари 2021 г. По Механизма се предоставя финансова подкрепа на държавите членки за осъществяването на реформи и инвестиции, водещи до фискален стимул, финансиран от Съюза. В съответствие с приоритетите на европейския семестър Механизмът допринася за икономическото и приобщаващото възстановяване и за осъществяването на устойчиви и стимулиращи растежа реформи и инвестиции, по-специално реформи и инвестиции за насърчаване на екологичния и цифровия преход и за укрепване на устойчивостта на икономиките на държавите членки. Механизмът също така спомага за укрепването на публичните финанси и стимулира растежа и създаването на работни места в средносрочен и дългосрочен план, подобрява териториалното сближаване в рамките на Съюза и подкрепя непрекъснатото прилагане на Европейския стълб на социалните права. Максималното финансово участие за държава членка в рамките на Механизма беше актуализирано на 30 юни 2022 г. в съответствие с член 11, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/241.

³ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

- (2) На 22 ноември 2022 г. Комисията прие годишния обзор на устойчивия растеж, с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2023 г. На 23 март 2023 г. Европейският съвет одобри приоритетите на годишния обзор на устойчивия растеж за 2023 г., които са съсредоточени около четирите измерения на конкурентоспособната устойчивост. На 22 ноември 2022 г. въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие и доклада за механизма за предупреждение за 2023 г., в който посочи Швеция като една от държавите членки, които може да бъдат засегнати или за които може да съществува риск да бъдат засегнати от дисбаланси, и за които ще е необходим задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2023 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие Препоръката относно икономическата политика на еврозоната⁴ на 16 май 2023 г. и съвместния доклад за заетостта на 13 март 2023 г.
- (3) Въпреки че икономиките на Съюза показват забележителна устойчивост, геополитическият контекст продължава да оказва отрицателно въздействие. Като застава твърдо зад Украйна, Съюзът насочва своята програма за икономическа и социална политика към намаляване на отрицателното въздействие от енергийните сътресения върху уязвимите домакинства и предприятия в краткосрочен план и към запазване на усилията за осъществяване на екологичния и цифровия преход, подкрепа за устойчив и приобщаващ растеж, запазване на макроикономическата стабилност и повишаване на устойчивостта в средносрочен план. Той също така поставя особен акцент върху повишаването на конкурентоспособността и производителността на Съюза.

⁴ Препоръка на Съвета от 16 май 2023 г. относно икономическата политика на еврозоната (ОВ С 180, 23.5.2023 г., стр. 1).

- (4) На 1 февруари 2023 г. Комисията публикува съобщение, озаглавено „Промислен план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии“ („промишлен план на Зеления пакт“). Целта на промишления план на Зеления пакт е засилване на конкурентоспособността на промишлеността на Съюза с нулеви нетни емисии и подпомагане на бързия преход към неутралност по отношение на климата. Планът допълва текущите усилия в рамките на Европейския зелен пакт и REPowerEU. Той има за цел и да се осигури по-благоприятна среда за увеличаване на производствения капацитет на Съюза за технологиите и продуктите с нулеви нетни емисии, необходими за постигане на амбициозните цели на Съюза в областта на климата, и да се гарантира достъп до съответните суровини от критично значение, включително чрез диверсифициране на източниците, правилно използване на геоложките ресурси в държавите членки и максимално увеличаване на рециклирането на суровини. Промисленият план на Зеления пакт се основава на четири стълба: предвидима и опростена регулаторна среда, по-бърз достъп до финансиране, повишаване на уменията и отворена търговия за устойчиви вериги на доставки. На 16 март 2023 г. Комисията публикува ново съобщение, озаглавено „Дългосрочна конкурентоспособност на ЕС: перспективи след 2030 г.“, структурирано около девет взаимно подсилващи се движещи сили с цел да се работи за стимулираща растежа регулаторна рамка. В него се определят приоритети на политиката, насочени към активно осигуряване на структурни подобрения, добре насочени инвестиции и регулаторни мерки за дългосрочната конкурентоспособност на Съюза и неговите държави членки. Препоръките по-долу спомагат за изпълнението на тези приоритети.

- (5) През 2023 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива в съответствие с прилагането на Механизма. Пълното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост продължава да е от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като плановете обхващат всички или значителна част от съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните години. Специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., 2020 г. и 2022 г. продължават да бъдат еднакво актуални за плановете за възстановяване и устойчивост, преразгледани, актуализирани или изменени в съответствие с членове 14, 18 и 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.
- (6) Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета⁵ („Регламентът REPowerEU“), приет на 27 февруари 2023 г., има за цел бързото премахване на зависимостта на Съюза от вноса на руски изкопаеми горива. Това ще допринесе за енергийната сигурност и диверсификацията на енергийните доставки на Съюза, като същевременно ще увеличи използването на възобновяеми енергийни източници, капацитета за съхранение на енергия и енергийната ефективност. Регламентът REPowerEU дава възможност на държавите членки да добавят нова глава за REPowerEU към своите национални планове за възстановяване и устойчивост, за да финансират ключови реформи и инвестиции, които ще спомогнат за постигането на целите на REPowerEU. Тези реформи и инвестиции също така ще спомогнат за повишаване на конкурентоспособността на промишлеността на Съюза с нулеви нетни емисии, както е посочено в промишления план на Зеления пакт, и за изпълнение на свързаните с енергетиката специфични за всяка държава препоръки, отправени към държавите членки през 2022 г. и когато е приложимо, през 2023 г. С Регламента REPowerEU се въвежда нова категория безвъзмездна финансова подкрепа, която се предоставя на държавите членки за финансиране на нови свързани с енергетиката реформи и инвестиции в рамките на техните планове за възстановяване и устойчивост.

⁵ Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1).

- (7) На 8 март 2023 г. Комисията прие съобщение, в което се предоставят насоки за фискалната политика за 2024 г. („съобщението от 8 март 2023 г.“). То има за цел да подпомогне изготвянето на програмите за стабилност и конвергенция на държавите членки и по този начин да се засили координацията на политиките. Комисията припомни, че общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж ще бъде дезактивирана в края на 2023 г. Тя призова за фискални политики през периода 2023—2024 г., които осигуряват средносрочна устойчивост на обслужването на дълга и повишават потенциалния растеж по устойчив начин, и прикани държавите членки да определят в своите програми за стабилност и конвергенция за 2023 г. начина, по който фискалните им планове ще осигурят спазването на референтната стойност по Договора от 3 % от брутният вътрешен продукт (БВП), както и реалистичното и непрекъснато намаляване на дълга или запазването на благоразумно равнище на дълга в средносрочен план. Комисията прикани държавите членки също така постепенно да премахнат националните фискални мерки, въведени за защита на домакинствата и предприятията от енергийния ценови шок, като се започне с тези с най-слаба насоченост. Тя посочи, че ако мерките за подкрепа трябва да бъдат удължени поради подновен натиск върху енергията, държавите членки следва да насочат много по-добре тези мерки към уязвимите домакинства и предприятия. Комисията заяви, че фискалните препоръки ще бъдат количествено определени и диференцирани. Освен това, както се предлага в съобщението на Комисията от 9 ноември 2022 г. относно насоките за реформа на рамката за икономическо управление на ЕС, фискалните препоръки ще бъдат формулирани въз основа на нетните първични разходи. Комисията препоръча всички държави членки да продължат да защитават инвестициите, финансирани на национално равнище, и да гарантират ефективното използване на средствата по линия на Механизма и други фондове на Съюза, по-специално с оглед на екологичния и цифровия преход и целите по отношение на устойчивостта. Комисията посочи, че ще предложи на Съвета да открие основани на дефицита процедури при прекомерен дефицит през пролетта на 2024 г. въз основа на данните за резултатите за 2023 г. в съответствие с действащите правни разпоредби.

- (8) На 26 април 2023 г. Комисията представи законодателни предложения за извършване на цялостна реформа на правилата на Съюза за икономическо управление. Основната цел на предложенията е да се засили устойчивостта на обслужването на публичния дълг и да се насърчи устойчивият и приобщаващ растеж във всички държави членки чрез реформи и инвестиции. Предложенията на Комисията са насочени към подобряване на националната ангажираност, опростяване на рамката и преминаване към по-голям средносрочен фокус в съчетание с ефективно и по-последователно правоприлагане. Съгласно заключенията на Съвета от 14 март 2023 г. относно насоките за реформа на рамката за икономическо управление на ЕС целта е законодателната работа да приключи през 2023 г.
- (9) На 28 май 2021 г. Швеция представи на Комисията своя национален план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съгласно член 19 от Регламент (ЕС) 2021/241 Комисията оцени целесъобразността, ефективността, ефикасността и съгласуваността на плана за възстановяване и устойчивост в съответствие с насоките за оценка, съдържащи се в приложение V към посочения регламент. На 4 май 2022 г. Съветът прие своето решение за изпълнение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Швеция⁶. Отпускането на траншовете зависи от приемането на решение на Комисията в съответствие с член 24, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/241, в което се посочва, че Швеция е изпълнила задоволително съответните ключови етапи и цели, определени в решението за изпълнение на Съвета. Задоволителното изпълнение предполага, че постигането на предходните ключови етапи и цели е запазено.

⁶ ST 7772/2022 INIT; ST 7772/2022 ADD 1.

- (10) В съответствие с член 8, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на 28 април 2023 г. Швеция представи националната си програма за реформи за 2023 г. и програмата си за конвергенция за 2023 г. Двете програми бяха оценени заедно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях. В съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241 националната програма за реформи за 2023 г. отразява също шестмесечното докладване на Швеция относно напредъка, постигнат при изпълнението на нейния план за възстановяване и устойчивост.
- (11) На 24 май 2023 г. Комисията публикува доклада за Швеция за 2023 г. В него беше оценен напредъкът на Швеция в изпълнението на съответните специфични за държавата препоръки, приети от Съвета в периода 2019—2022 г., и беше направен преглед на изпълнението от страна на Швеция на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени пропуски по отношение на предизвикателствата, които не са разгледани или са само частично разгледани в плана за възстановяване и устойчивост, както и по отношение на новите и нововъзникващите предизвикателства. В него бяха оценени също напредъкът на Швеция при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.

(12) Комисията извърши задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 за Швеция и публикува резултатите от него на 24 май 2023 г. Комисията стигна до заключението, че в Швеция са налице макроикономически дисбаланси. По-специално продължават да съществуват уязвимости в Швеция, свързани с пазара на недвижими имоти и високия частен дълг. Цените на недвижимите имоти са високи и доскоро се покачваха. Увеличението на цените на жилищата върви ръка за ръка с нарастващия частен дълг. През 2022 г., на фона на силно затягане на паричните условия и условията за финансиране, цените на недвижимите имоти започнаха видимо да се понижават в началото на процес, както изглежда, на елиминиране на натрупаните уязвимости. При цените все още се наблюдава значителна надценка и се очаква те да продължат да намаляват. В последно време оборотът в сектора на недвижимите имоти забележимо намаля и в резултат на това търсенето на новопостроени жилища също намаля. Неблагоприятното развитие досега е ограничено до секторите на строителството и недвижимите имоти, в които понастоящем се отчита остър спад след години на висок растеж. Като цяло се очаква шведската икономика да се свие през 2023 г., при което промените в паричните условия ще засегнат балансите на домакинствата и търговските дружества за недвижими имоти и способността им да потребяват и инвестират. Въздействието на увеличените лихвени проценти върху плащанията по ипотечни кредити е съществено поради преобладаването на променливите лихвени проценти и ипотеките с много дълги срокове на изплащане. Въздействието на променящите се условия върху финансовия сектор е ограничено; секторът е силен и отчита високи маржове на печалба и рисково претеглени капиталови съотношения, което вероятно служи като преграда срещу разпространението на проблемите на сектора на недвижимите имоти в икономиката като цяло, въпреки че е силно изложен на промени в сектора на недвижимите имоти. Напредъкът в политиките е ограничен. По-специално данъчната система продължава да благоприятства притежаването на жилище чрез слабо периодично облагане на недвижимата собственост и насърчава придобиването на жилище, финансирано с дълг, чрез значително данъчно приспадане на плащанията на лихви по ипотечни кредити. Освен това реформата на неефективния пазар за отдаване под наем е ограничена.

- (13) В съответствие с данни, потвърдени от Евростат, салдото по консолидирания държавен бюджет на Швеция се е подобрило от балансирана бюджетна позиция през 2021 г. до излишък от 0,7 % през 2022 г., а консолидираният държавен дълг е намалял от 36,5 % от БВП в края на 2021 г. до 33,0 % в края на 2022 г.
- (14) Салдото по консолидирания държавен бюджет беше повлияно от мерките на фискалната политика, предприети с цел смекчаване на икономическите и социалните последици от увеличението на цените на енергията. През 2022 г. тези мерки на фискалната политика, водещи до намаляване на приходите, включваха намаляване на енергийния данък върху дизеловото гориво и бензина; докато мерките на фискалната политика, водещи до увеличаване на разходите, включваха компенсиране на разходите за електроенергия за домакинствата. Комисията оценява нетните бюджетни разходи за тези мерки на 0,2% от БВП през 2022 г.⁷ Салдото по консолидирания държавен бюджет беше повлияно и от бюджетните разходи за предоставянето на временна закрила на разселените лица от Украйна, които се оценяват на 0,2 % от БВП през 2022 г. В същото време прогнозните разходи за временните извънредни мерки, свързани с кризата с COVID-19, намаляха до 1,1 % от БВП през 2022 г. спрямо 2,0 % през 2021 г.
- (15) На 18 юни 2021 г. Съветът препоръча през 2022 г. Швеция⁸ да поддържа подкрепяща фискална позиция, включително от импулса, осигурен от Механизма, и да запази инвестициите, финансирани на национално равнище.

⁷ Брутните бюджетни разходи за мерките за енергийна подкрепа бяха близо 0,5 % от БВП през 2022 г., но значителни компенсиращи приходи бяха получени от оператора на преносната система *Svenska Kraftnät*.

⁸ Препоръка на Съвета от 18 юни 2021 г., съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция за 2021 г. на Швеция (ОВ С 304, 29.7.2021 г., стр. 131).

- (16) Според оценките на Комисията фискалната позиция⁹ през 2022 г. е била рестриктивна — с равнище от +0,4 % от БВП, което е било подходящо в условия на висока инфлация. В съответствие с препоръката на Съвета Швеция продължи да подпомага възстановяването, включително и с инвестиции, финансирани от Механизма. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства по Механизма и с други фондове на Съюза, възлизаха на 0,2 % от БВП през 2022 г. (0,2 % от БВП през 2021 г.). Инвестициите, финансирани на национално равнище, осигуриха експанзионистичен принос от 0,1 процентни пункта към фискалната позиция¹⁰. Следователно Швеция е запазила инвестициите, финансирани на национално равнище, в съответствие с препоръката на Съвета. Същевременно ръстът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи (без новите мерки по отношение на приходите) доведе до рестриктивен принос в размер на 0,8 процентни пункта към фискалната позиция. Следователно Швеция е държала в достатъчна степен под контрол нарастването на текущите разходи, финансирани на национално равнище.
- (17) Макроикономическият сценарий в основата на бюджетните прогнози в програмата за конвергенция за 2023 г. е предпазлив през 2023 г. и в съответствие с прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. след това. Правителството предвижда реалният БВП да намалее с 1,0 % през 2023 г. и да нарасне отново с 1,2 % през 2024 г. За сравнение, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда реалният БВП да намалее с 0,5 % през 2023 г. и да нарасне с 1,1 % през 2024 г., главно поради наличието на по-нови данни и факта, че инвестициите извън строителството не са толкова динамични в прогнозата на Комисията.

⁹ Фискалната позиция се измерва с промяната в първичните разходи (без дискреционните мерки по отношение на приходите), като се изключват временните извънредни мерки, свързани с кризата с COVID-19, но се включват разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) по Механизма и с други фондове на Съюза — спрямо средносрочния потенциален растеж. За повече подробности вж. каре 1 във фискалните статистически таблици.

¹⁰ Другите капиталови разходи, финансирани на национално равнище, осигуриха експанзионистичен принос от 0,2 процентни пункта от БВП.

(18) В своята програма за конвергенция за 2023 г. правителството очаква излишъкът по консолидирания държавен бюджет за 2022 г. да се влоши до съотношение на дефицита от 0,4 % от БВП през 2023 г. Влошаването през 2023 г. отразява основно по-слабата икономика и влошаващите се финанси в сектора на местното управление. Според програмата за конвергенция за 2023 г. съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да спадне от 33,0 % в края на 2022 г. до 31,0 % в края на 2023 г. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда бюджетен дефицит от 0,9 % от БВП за 2023 г. Тази стойност е по-висока от дефицита, предвиден в програмата за конвергенция за 2023 г., главно поради факта, че Комисията очаква по-високи публични разходи, дължащи се, наред с другото, на по-високо междинно потребление и социални трансфери в натура, както и на по-високи лихвени разходи. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда подобно съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП от 31,4 % в края на 2023 г.

(19) Салдото по консолидирания държавен бюджет през 2023 г. се очаква да продължи да се влияе от мерките, предприети с цел смекчаване на икономическите и социалните последици от увеличението на цените на енергията. Те се състоят от мерки, удължени от 2022 г. (по-специално намаляване на енергийния данък върху бензина и дизеловото гориво), и от нови мерки, като например компенсиране на разходите за електроенергия на домакинствата, фирмите и организациите. Разходите за тези мерки се компенсират предимно от приходите от такси за пренос, както и в по-малка степен от данъците върху неочакваните печалби на доставчиците на енергия. Като се вземат предвид тези приходи, нетните бюджетни разходи за мерките за подкрепа в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. възлизат на 0,1 % от БВП през 2023 г.¹¹ Повечето мерки през 2023 г. не изглеждат насочени към най-уязвимите домакинства или предприятия и не запазват изцяло ценовия сигнал за намаляване на търсенето на енергия и повишаване на енергийната ефективност. В резултат на това в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. действителният размер на целевите мерки за подкрепа, който трябва да бъде взет предвид при оценката на спазването на препоръката на Съвета от 12 юли 2022 г.¹², се оценява на 0,0 % от БВП през 2023 г. (подобно на 2022 г.). Бюджетните разходи за предоставяне на временна закрила на разселените лица от Украйна се очаква да останат като цяло стабилни през 2023 г. И накрая, салдото по консолидирания държавен бюджет за 2023 г. се очаква да се повлияе положително от постепенното премахване на временните извънредни мерки, свързани с кризата с COVID-19, които са оценени на 1,1% от БВП.

¹¹ Тази стойност представлява равнището на годишните бюджетни разходи за тези мерки, включително текущите приходи и разходи, както и когато е уместно — мерките за капиталови разходи.

¹² Препоръка на Съвета от 12 юли 2022 г. относно националната програма за реформи на Швеция за 2022 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Швеция за 2022 г. (ОВ С 334, 1.9.2022 г., стр. 221).

- (20) В препоръката си от 12 юли 2022 г. Съветът препоръча Швеция да предприеме действия, за да гарантира, че през 2023 г. растежът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с като цяло неутрална позиция на политиката¹³, като се вземе предвид продължаващата временна и целенасочена подкрепа за най-уязвимите на покачването на цените на енергията домакинства и предприятия и за хората, бягащи от Украйна. Швеция следва да има готовност да адаптира текущите разходи към променящата се ситуация. На Швеция се препоръча също да увеличи публичните инвестиции за екологичния и цифровия преход, както и за енергийната сигурност, като се вземе предвид инициативата REPowerEU, включително чрез използване на Механизма и други фондове на Съюза.
- (21) През 2023 г. в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда фискалната позиция да бъде до голяма степен неутрална (-0,1 % от БВП), в контекста на висока инфлация. Това се предхожда от рестриктивна фискална позиция през 2022 г. (+0,4 % от БВП). Увеличението на финансираните на национално равнище първични текущи разходи (след приспадане на дискреционните мерки по отношение на приходите) през 2023 г. се очаква да осигури като цяло неутрален принос от -0,2 % от БВП към фискалната позиция. В обобщение, прогнозираният растеж на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с препоръката на Съвета от 12 юли 2022 г. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства по Механизма и с други фондове на Съюза, се очаква да възлязат на 0,3 % от БВП през 2023 г., докато финансираните на национално равнище инвестиции се очаква да осигурят като цяло неутрален принос към фискалната позиция от 0,1 процентни пункта¹⁴. Поради това Швеция планира да финансира допълнителни инвестиции чрез Механизма и други фондове на Съюза и не се предвижда да запази финансираните на национално равнище инвестиции. Тя планира да финансира публични инвестиции за екологичния и цифровия преход и за енергийна сигурност, като инвестиции в климатичния преход на промишлеността и разширяването на ширококоловите връзки, които са финансирани от Механизма и други фондове на Съюза.

¹³ Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. средносрочният (среден за 10 години) потенциален растеж на производството на Швеция, който се използва за измерване на фискалната позиция, се оценява на 7,7 % в номинално изражение.

¹⁴ Очаква се другите капиталови разходи, финансирани на национално равнище, да имат неутрален принос.

- (22) Според програмата за конвергенция за 2023 г. се очаква дефицитът по консолидирания държавен бюджет да нарасне до 0,6 % от БВП през 2024 г. Увеличението през 2024 г. отразява главно икономическия спад. Според програмата за конвергенция за 2023 г. се очаква съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да остане стабилно на равнище от 31,0 % в края на 2024 г. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда бюджетен дефицит от 0,5 % от БВП през 2024 г. Това съответства в голяма степен на дефицита, предвиден в програмата за конвергенция за 2023 г. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда подобно съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП от 30,7 % в края на 2024 г.
- (23) В програмата за конвергенция за 2023 г. се предвижда постепенно премахване на повечето от мерките за енергийна подкрепа през 2024 г.¹⁵ Комисията оценява нетните разходи за мерките за енергийна подкрепа на 0,1 % от БВП през 2024 г., което съответства на равнището от 2023 г. Тези оценки се основават на допускането, че няма да има нови увеличения на цените на енергията. Мерките за енергийна подкрепа, които понастоящем се планира да останат в сила през 2024 г., не изглеждат да са насочени към уязвимите домакинства или предприятия. Те не запазват ценовия сигнал за намаляване на търсенето на енергия и повишаване на енергийната ефективност.
- (24) В програмата за конвергенция за 2023 г. Швеция планира да постигне средносрочната бюджетна цел — структурно бюджетно салдо от -1,0 % от БВП — през 2023 г. и 2024 г., и да я поддържа през останалата част от периода на програмата. Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. структурното салдо се очаква да отчете излишък от 0,1 % от БВП през 2023 г. и 0,7 % от БВП през 2024 г., което е над средносрочната бюджетна цел.
- (25) Ако се допусне, че политиките остават непроменени, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда нетните първични разходи, финансирани на национално равнище, да нараснат с 1,1 % през 2024 г.

¹⁵ Предвижда се намаляването на енергийния данък върху дизеловото гориво и бензина да остане в сила от 2023 г. до 2025 г.

- (26) Според програмата за конвергенция за 2023 г. се очаква публичните инвестиции да се увеличат от 4,7 % от БВП през 2023 г. до 5,2 % от БВП през 2024 г. По-високите инвестиции са резултат от по-високи инвестиции, финансирани на национално равнище, и от инвестиции, финансирани от Съюза, а именно чрез Механизма. В програмата за конвергенция за 2023 г. са посочени реформи и инвестиции, като например повишените възрастови граници в пенсионната система, които се очаква да допринесат за фискалната устойчивост и за устойчивия и приобщаващ растеж.
- (27) В програмата за конвергенция за 2023 г. се очертава средносрочен фискален план до 2026 г. Според програмата за конвергенция за 2023 г. се очаква дефицитът по консолидирания държавен бюджет да се превърне в излишък от 0,2 % от БВП през 2025 г. и 1,4 % до 2026 г. Следователно се планира салдото по консолидирания държавен бюджет да достигне съответната референтна стойност по Договора през периода на програмата. Според програмата за конвергенция за 2023 г. съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да спадне от 31,0 % в края на 2024 г. до 27,7 % до края на 2026 г.
- (28) Високият частен дълг и, въпреки някои неотдавнашни корекции, все още силно надценените недвижими имоти представляват макроикономически дисбаланси, които продължават да бъдат изложени на риск от хаотично коригиране. За новодошлите на пазара на жилища е все още трудно да си позволят жилища, докато пазарът за отдаване под наем предлага малко алтернативи и все още се нуждае от реформа, за да се намали броят на чакащите и да се насърчи строителството на жилища за отдаване под наем. За преодоляването на дисбалансите Швеция предприе ограничени действия в областта на политиките, като се съсредоточи върху макропруденциалните политики и мерките за снабдяване, насочени към облекчаване на процедурите по издаване на разрешения за строеж и субсидиране на строителството на апартаменти за отдаване под наем.

(29) Общата данъчна тежест върху недвижимото имущество остава относително ниска поради щедрите данъчни облекчения за лихвените плащания по ипотечни кредити и ниските периодични данъци върху недвижимата собственост. Трудно е да се оцени въздействието на промени в политиката върху плащанията по ипотечни кредити след данъчно облагане поради липсата на индивидуални данни за активите и пасивите на домакинствата. Наличието на такива данни би могло да доведе до повишаване на ефективността при разработването на политика, евентуално до снижаване на бариерата за навлизане на жилищния пазар и по-равномерно разпределение на жилищната тежест сред населението. На пазара за отдаване на жилища под наем регулираните размери на наемите под пазарните цени са облагодетелстват ограничена група домакинства. Няма връзка между регулираните размери на наемите под пазарните цени и нуждите или доходите на домакинството. В резултат на това съществуват дълги списъци на чакащи, по-специално за по-търсените жилища под наем, а процентът на незаетите апартаменти е много нисък от международна гледна точка. Ефективността би могла да се подобри, ако наемите следват пазарните цени в по-висока степен, като това се съчетае с подпомагане за наемите, основано на доходите и нетното богатство.

- (30) В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/241 и критерий 2.2 от приложение V към него планът за възстановяване и устойчивост включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които трябва да бъдат изпълнени до 2026 г. Въпреки че планът за възстановяване и устойчивост на Швеция беше приет едва през 2022 г., изпълнението му вече е в ход. Въпреки бавния старт изпълнението като цяло върви по план и на този етап рисковете от неусвояване изглеждат ограничени, като се има предвид относително малкото разпределение на финансови средства по плана за възстановяване и устойчивост. Оперативните договорености между Комисията и Швеция бяха сключени през май 2023 г. Очаква се Швеция да представи първото си искане за плащане, като комбинира две вноски през втората половина на 2023 г. В ход е подготовката на глава за REPowerEU и допълнение поради лекото намаляване на безвъзмездната подкрепа. Бързото включване на новата глава за REPowerEU в плана за възстановяване и устойчивост ще позволи да бъдат финансирани допълнителни реформи и инвестиции в подкрепа на стратегическите цели на Швеция в областта на енергетиката и екологичния преход. Системното и ефективно участие на местните и регионалните власти, социалните партньори и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде важно за успешното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, както и на други икономически политики и политики в областта на заетостта, които излизат извън рамките на този план, за да се гарантира широка ангажираност с цялостната програма на политиката.
- (31) През 2022 г. Комисията одобри всички програмни документи на Швеция в областта на политиката на сближаване. Бързото изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване при взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост, включително главата за REPowerEU, е от ключово значение за осъществяване на екологичния и цифровия преход, повишаване на икономическата и социалната устойчивост и постигане на балансирано териториално развитие в Швеция.

- (32) Освен икономическите и социалните предизвикателства, разгледани в плана за възстановяване и устойчивост и програмите по линия на политиката на сближаване, Швеция е изправена пред редица допълнителни предизвикателства, свързани с: i) липсата на равни възможности в образованието за ученици в неравностойно положение и от мигрантски произход; ii) необходимостта от по-добро интегриране на групите в неравностойно положение на пазара на труда; и iii) необходимостта от намаляване на зависимостта от изкопаеми горива.
- (33) При все че Швеция като цяло постига добри резултати по отношение на образователните резултати, продължават неравенствата в шведската образователна система. Учениците с неравностоеен социално-икономически и мигрантски произход имат ограничени възможности за образование, включително възможности за развиване на необходимите умения за намиране на работа. Неравенствата в образованието нарастват и често са свързани с липсата на възможности за избор на училище по желание за учениците с мигрантски произход, по-специално за тези, които наскоро са пристигнали в Швеция. Различията в практиките на оценяване в училищата рискуват допълнително да подкопаят образователните резултати. Недостигът на квалифицирани учители продължава да бъде проблем, като е най-належащ при учителите на деца със специални потребности, учителите по предмети, включени в задължителното образование, и учителите в областта на професионалното образование в средните училища. Има място за подобряване на структурата и управлението на образователната система, включително на процеса на записване и системата за оценяване, както и на кариерното развитие на учителите.

- (34) Швеция продължава да е изправена пред предизвикателства при интегрирането на пазара на труда на хората с неравностоен и мигрантски произход, както и при намаляването на оставащите пропуски в уменията. Налице е нарастваща разлика в равнищата на образование на родените извън Съюза в сравнение с родените в Съюза, главно поради по-високия брой завършили висше образование сред родените в Съюза. Делът на преждевременно напусналите системата на образованието и обучението се увеличава, особено сред учащите, родени извън Съюза. Необходимо е засилване на участието в учебни дейности, за да се помогне на хората от групи в неравностойно положение да развият умения, подходящи за пазара на труда, и да се увеличат шансовете им за намиране на работа.

(35) Необходими са повече усилия, за да може Швеция да постигне националната си цел за нулеви нетни въглеродни емисии до 2045 г. Макар че Швеция продължава да бъде сред държавите членки с най-висок дял на възобновяемите енергийни източници в крайното потребление на енергия, ограниченията в капацитета на електроенергийната мрежа и в преноса могат да наложат ограничения върху по-нататъшното внедряване на възобновяеми енергийни източници в бъдеще. През 2022 г. тези ограничения допринесоха за значителното повишаване на цените на енергията за промишлеността и домакинствата и ограничиха разрастването на икономическата дейност в отдалечени географски райони. Увеличаването на капацитета на електроенергийната мрежа е от основно значение, като се има предвид, че се очаква крайното потребление на електроенергия в Швеция да се удвои до 300 TWh до 2045 г. поради нарасналите нужди от електрификация на промишлеността и транспорта. Изграждането и укрепването на електроенергийната мрежа обаче се забавя поради продължителните процедури по издаване на разрешения. Освен това Швеция разполага с някои от най-дългите административни процедури в Съюза за внедряване на възобновяеми енергийни източници, по-специално проекти за вятърна енергия на сушата. Правителството започна проучване относно опростяването на оценките за екологични разрешителни, които попадат в обхвата на шведския кодекс за околната среда. Същевременно са необходими конкретни политически действия за ускоряване на административните процедури за разширяване на електроенергийната мрежа и внедряване на възобновяеми енергийни източници, например чрез ограничаване на броя на органите, участващи в тези процедури, и успоредно провеждане на процедури. Намаляването на потреблението на енергия чрез повишаване на енергийната ефективност също е от съществено значение за намаляването на въглеродните емисии и разходите за енергия за домакинствата и предприятията. По отношение на енергийната ефективност Швеция е изложена на риск да не постигне националната си цел за 50 % по-ефективно използване на енергията през 2030 г. в сравнение с 2005 г., ако траекторията на потреблението на енергия между 2005 и 2020 г. продължи. С първично енергийно потребление от 43,8 Mtoe през 2021 г. Швеция остава сред държавите членки с най-високо потребление на енергия на глава от населението. Потреблението на природен газ в Швеция е намаляло с 37 % през периода между август 2022 г. и март 2023 г. в сравнение със средното потребление на газ за същия период през предходните пет години — това надхвърля целта за намаляване от 15 %. Швеция може да продължи да полага усилия за временно намаляване на търсенето на газ до 31 март 2024 г. в съответствие с Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета¹⁶.

¹⁶ Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета от 5 август 2022 г. относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ (ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 1).

- (35) Недостигът на работна ръка и умения в сектори и професии, които са от ключово значение за екологичния преход, включително производството, внедряването и поддръжката на технологии с нулеви нетни емисии, създава пречки пред прехода към икономика с нулеви нетни емисии. Висококачествените системи за образование и обучение, които отговарят на променящите се нужди на пазара на труда, и целенасочените мерки за повишаване на квалификацията и за преквалификация са от ключово значение за намаляване на недостига на умения и насърчаване на приобщаването и пренасочването на работната сила. За да се отключи неоползотвореното предлагане на работна ръка, тези мерки трябва да бъдат достъпни, по-специално за физическите лица и в секторите и регионите, които са най-силно засегнати от екологичния преход. Недостигът на работна ръка в Швеция се увеличи през последните години и през 2022 г. бе докладвано за такъв недостиг в 16 професии, които изискват специфични умения или знания за екологичния преход.
- (36) С оглед на оценката на Комисията Съветът разгледа програмата за конвергенция за 2023 г., като становището му¹⁷ е изразено в препоръка 1.
- (37) С оглед на задълбочения преглед и оценката, направени от Комисията, Съветът разгледа националната програма за реформи за 2023 г. и програмата за конвергенция за 2023 г. Неговите препоръки съгласно член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръка 1. Политиките, посочени в препоръка 1, помагат за справяне с уязвимостите, свързани с високия частен дълг и високите цени на жилищата,

¹⁷ Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97.

ПРЕПОРЪЧВА на Швеция да предприеме през 2023 г. и 2024 г. следните действия:

1. Възможно най-скоро през 2023 г. и 2024 г. да прекрати постепенно действащите извънредни мерки за енергийна подкрепа. Ако нови увеличения на цените на енергията наложат предприемането на нови или продължаващи мерки за подкрепа — да гарантира, че тези мерки за подкрепа са насочени към закрила на уязвимите домакинства и предприятия, че са фискално достъпни и че запазват стимулите за икономии на енергия.

Като поддържа стабилна фискална позиция през 2024 г., да запази финансираните на национално равнище публични инвестиции и да гарантира, че безвъзмездните средства по Механизма и другите фондове на Съюза се усвояват ефективно, по-специално с цел насърчаване на екологичния и цифровия преход.

За периода след 2024 г. да продължи инвестициите и реформите, водещи до по-висок устойчив растеж, и да запази разумна средносрочна фискална позиция.

Да намали рисковете, свързани с високите дългове на домакинствата и дисбалансите на жилищния пазар, чрез намаляване на данъчното приспадане на лихвените плащания по ипотечните кредити и/или чрез увеличаване на периодичните данъци върху недвижимата собственост, като същевременно създаде адекватни инструменти за по-добра оценка и насочване на политиката. Да стимулира инвестициите в жилищно строителство, за да се облекчи най-неотложният недостиг, по-специално чрез премахване на структурните пречки пред строителството и чрез гарантиране на предлагането на земя за застрояване. Да подобри ефективността на жилищния пазар, включително чрез въвеждане на реформи на пазара на отдаване на жилища под наем.

2. Да продължи стабилното изпълнение на своя план за възстановяване и устойчивост и да завърши бързо главата за REPowerEU с цел бързо започване на изпълнението ѝ. Да пристъпи към бързо изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване при тясно взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост.

3. Да подобри образователните резултати за учениците с неравностоен социално-икономически и мигрантски произход чрез осигуряване на равни възможности за достъп в училищната система и чрез преодоляване на недостига на квалифицирани учители. Да развие уменията на групите в неравностойно положение, особено на хората с мигрантски произход, чрез адаптиране на ресурсите и методите към техните нужди с оглед на това да се подпомогне интегрирането им на пазара на труда.
4. Да намали зависимостта от изкопаеми горива чрез ускоряване на внедряването на възобновяеми енергийни източници, включително чрез разширяване и модернизиране на мрежите за пренос на енергия, чрез въвеждане на реформи за опростяване и ускоряване на административните процедури и процедурите за издаване на разрешения, чрез подобряване на енергийната ефективност и чрез засилване на усилията на политиката, насочени към предоставянето и придобиването на уменията и компетентностите, необходими за екологичния преход.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета

Председател
